

Rīgā, 2026. gada 23. jūlijā
Nr. 43/2026

Ekonomikas ministrijai
pasts@em.gov.lv

FICIL nostāja un komentāri par Ekonomikas ministrijas iesniegto ziņojumu “Par energointensīvo uzņēmumu atbalstu ilgtermiņā – elektroenerģijas pirkuma līgumu piedāvājums konkurētspējīgākai cenai”

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – **FICIL**) ir iepazinusies ar 30. jūnijā Ekonomikas ministrijas publicēto informatīvo ziņojumu “Par energointensīvo uzņēmumu atbalstu ilgtermiņā – elektroenerģijas pirkuma līgumu piedāvājums konkurētspējīgākai cenai” un pieņēmusi lēmumu neatbalstīt turpmāko ziņojuma virzību izskatīšanai un apstiprināšanai Ministru kabinetā. FICIL pozīcija atspoguļo, ka prognozējama, caurskatāma un konkurenci veicinoša enerģētikas politikas ir būtisks priekšnosacījums ārvalstu investīciju piesaistei un ilgtermiņa investīciju lēmumu pieņemšanai.

Pirmkārt, FICIL ieskatā informatīvā ziņojuma izstrādes procesā nav nodrošināta pietiekami plaša un caurskatāma konsultāciju procedūra ar nozares pārstāvjiem un citiem būtiskiem tirgus dalībniekiem, kā arī to savlaicīga iesaiste politikas veidošanas procesā. FICIL rīcībā esošā informācija liecina, ka informatīvā ziņojuma sagatavošanas procesā FICIL biedri un citi nozares pārstāvji nav pietiekami iesaistīti, lai sniegtu savu vērtējumu par piedāvātā risinājuma ietekmi uz tirgu un uzņēmumu konkurētspēju. Vienlaikus FICIL jau iepriekš ir paudis Ekonomikas ministrijai savu pozīciju šajā jautājumā, tāpēc ministrija nevarēja nezināt par FICIL viedokli šajā jautājumā.

Tāpat FICIL apzinās, ka ne visi nozares uzņēmumi var objektīvi atbilst noteiktajiem kritērijiem vai iesaistīties piedāvātā mehānisma izmantošanā, tomēr šāda mēroga un stratēģiskas nozīmes risinājuma izstrādē būtu nepieciešams nodrošināt plašāku dialogu ar dažādiem tirgus dalībniekiem un nozares pārstāvjiem. Vienlaikus informatīvajā ziņojumā nav pietiekami detalizēti skaidrota piedāvātās ilgtermiņa elektroenerģijas cenas noteikšanas metodoloģija (71–75 EUR/MWh līgumiem uz 6–20 gadiem; 90–100 EUR/MWh līgumiem uz 1–5 gadiem), tostarp izmantotie pieņēmumi un cenu noteikšanas kritēriji. Līdztekus cenu noteikšanas metodoloģijai būtu lietderīgi uzsvērt nepieciešamību publiski skaidrot arī galvenos ekonomiskos pieņēmumus, risku sadalījumu un mehānisma ietekmi uz elektroenerģijas tirgu kopumā.

FICIL ieskatā, jo īpaši stratēģiski nozīmīgā nozarē kā enerģētika, lēmumu pieņemšanas procesam jābūt balstītam uz caurskatāmu, datus pamatotu un konsultācijās ar iesaistītajām pusēm balstītu pieeju.

Otrkārt, FICIL ieskatā informatīvajā ziņojumā nav pietiekami izvērtēti iespējamie riski konkurences neitralitātei un vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem elektroenerģijas tirgū.

Informatīvā ziņojuma 2.1.3.4. punktā ir norādīts, ka ar akciju sabiedrības “Altum” starpniecību tiks izveidots valsts atbalstīts garantiju mehānisms tirgus attīstības nepilnību radīto risku mazināšanai. Tomēr ziņojumā nav skaidri noteikti šī mehānisma piemērošanas nosacījumi, tostarp potenciālais saņēmēju loks un kritēriji, pēc kuriem uzņēmumi varēs kvalificēties šāda atbalsta saņemšanai. Līdz ar to nav iespējams objektīvi izvērtēt, vai mehānisms būs pieejams visiem atbilstošajiem tirgus dalībniekiem vienlīdzīgos nosacījumos vai arī tas radīs priekšrocības atsevišķiem uzņēmumiem.

Vienlaikus FICIL vērš uzmanību, ka informatīvā ziņojuma izstrādes procesā būtiska loma ir bijusi vienam no lielākajiem nozares dalībniekiem – AS “Latvenergo”. FICIL ieskatā, risinājuma izstrāde, balstoties, galvenokārt, uz viena tirgus dalībnieka skatījumu, var radīt riskus attiecībā uz konkurences neitralitāti un ilgtermiņā ietekmēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus elektroenerģijas tirgū.

Nemot vērā iepriekš minēto, FICIL aicina Ekonomikas ministriju atkārtoti izvērtēt informatīvajā ziņojumā ietvertos priekšlikumus par atbalsta sniegšanu energointensīvajiem uzņēmumiem, nodrošināt plašāku konsultāciju procesu ar nozares pārstāvjiem un izvērtēt iespējamos konkurences riskus. Tāpat FICIL aicina virzīt tālākai izskatīšanai risinājumu, kas balstīts skaidrā, datus pamatotā un caurskatāmā pieejā, kurā būtu pamatoti cenu noteikšanas kritēriji, atbalsta mehānisma piemērošanas nosacījumi un tā īstenošanas principi.

Ar cieņu

Tatjana Guznajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU